

РЕШЕНИЕ

№ 2019

гр. София, 25.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-Б СЪСТАВ, в публично заседание на тридесет и първи май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Теменужка Симеонова

Членове: Хрипсима К. Мъгърдичян
Десислава Алексиева

при участието на секретаря Михаела Огн. Митова
като разгледа докладваното от Хрипсима К. Мъгърдичян Въззивно гражданско дело № 20221100500777 по описа за 2022 година

Производството е по чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение от 27.08.2021 год., постановено по гр.дело №8711/2020 год. по описа на СРС, ГО, 57 с-в, Главна дирекция „П.б. и з. на н.“ – МВР е осъдена да заплати на Б. КР. ИВ. по искове с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 вр. с чл. 179, ал. 1 вр. с чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР и с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД сумата от **1 686.83 лв.**, представляваща дължимо възнаграждение за положен извънреден труд, получен в резултат на преизчисляване на положен нощен труд в дневен труд, за периода от 01.01.2017 год. до 31.12.2019 год., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на исковата молба – 18.02.2020 год. до окончателното ѝ изплащане и сумата от **241.61 лв.**, представляваща обезщетение за забава в размер на законната лихва за периода от 01.05.2017 год. до 17.02.2020 год. и ответникът е осъден да заплати, както следва: на ищеца – на основание чл. 78, ал. 1 ГПК направените разноси по делото в размер на 400 лв. и по сметка на СРС на основание чл. 78, ал. 6 ГПК сумата от 447.47 лв. – разноси по делото и държавна такса.

Срещу решението е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК въззивна жалба от ответника Главна дирекция „П.б. и з. на н.“ – МВР. Жалбоподателят поддържа, че отразеният в заключението по съдебно-счетоводната експертиза труд не бил извънреден, поради това, че същият бил изчислен сумарно при полагане на нощен труд в часовия интервал 22.00 ч. до 6.00 ч. – 8 часа, за процесния период и бил отчетен след прилагането на

чл. 9, ал. 1 – 3 от Наредба за структурата и организацията на работната заплата /НСОРЗ/. Не била налице празнота в уредбата в ЗМВР при изчисляване и изплащане на този 1 час нощен труд. Отчитането и заплащането на нощния труд на служителите на МВР намирало правната си регламентация в чл. 179, ал. 1 и 2, чл. 187, ал. 3 и 9 ЗМВР, Наредба №8121з-776 от 29.07.2016 год., а неговият размер се определял със заповед на министъра на вътрешните работи. Той бил с часова норма 8 часа, а не 7 часа, както бил предвиден в чл. 140 КТ. Поради това не следвало да се прилагат разпоредбите на чл. 9, ал. 1 – 3 НСОПЗ, според които положението 7 часа нощен труд се заплащал като за 8 часа, след умножаване с коефициент 0.143. Часовата норма за нощния труд в МВР била различна от тази в КТ. Така бил решил законодателят – отделните категории труд да бъдат с различна часова норма, регламентирани от различните нормативни актове. Служителите на МВР имали права и задължения по действащия ЗМВР, който бил специален и уреждал техните служебни правоотношения, а работниците били с права и задължения, уредени в КТ и подзаконовите нормативни актове. Ето защо моли обжалваното решение да бъде отменено в обжалваната му част, а искове – отхвърлени. Претендира и присъждането на направените разноски.

Ответникът по жалбата Б. КР. ИВ. счита, че решението на СРС следва да бъде потвърдено. Поддържа, че по делото било установено, а и не било спорно между страните, че през процесният период бил полагал труд при ответника, като поради естеството на работата бил полагал 24 часови дежурства, които се отчитали на тримесечие. Ищецът имал статут на държавен служител – чл. 142, ал. 1, т. 1 ЗМВР. Според чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР, към основното месечно възнаграждение на държавните служители се изплащали допълнителни възнаграждения за извънреден труд. В чл. 187 ЗМВР било предвидено, че нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР била 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица. В чл. 140, ал. 2 КТ било посочено, че нощен е трудът, който се полага от 22.00 ч. до 06.00 ч. В ал.1, изр. 2 било посочено, че нормалната продължителност на работното време през нощта при 5-дневна работна седмица е 7 ч. Съгласно чл. 187, ал. 9 ЗМВР, редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата на държавните служители извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдих и почивките за държавните служители се определяли с наредба на министъра на вътрешните работи. През исковия период били действали Наредба № 8121з-407 от 11.08.2014 год., Наредба № 8121з-592 от 25.05.2015 год. и Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 год., издадени от министъра на вътрешните работи. Текстовете на чл. 3, ал. 3 и в трите наредби били идентични – при работа на смени било възможно полагането на труд и през нощта между 22.00 ч. и 06.00 ч., като работните часове не следвало да надвишават средно 8 ч. за всеки 24-часов период. В чл. 31, ал. 2 от Наредба № 8121з-407 от 11.08.2014 год. било предвидено, че при сумирано отчитане на отработеното време общият брой часове, положен нощен труд за отчетния период, се умножава по 0.143. Тази наредба била отменена с § 4 от ЗР на Наредба № 8121з-592 от 25.05.2015 год., обнародвана в ДВ бр. 40 от 02.06.2015 г. Наредбата от 25.05.2015 г. била отменена с Решение № 8585 от 11.07.2016 год. по адм. дело № 5450/2016 г. на ВАС, петчленен състав. Третата от посочените наредби –

Наредба № 81213-776 от 29.07.2016 год. била обнародвана в ДВ бр. 60 от 02.08.2016 год. В периода от отмяната – 02.06.2015 год. до издаването и обнародването на третата наредба – 02.08.2016 год., отново приложима била първата, предвиждаща преизчисляване на нощния труд в дневен с коефициент 1.143. В Наредба № 81213-592 /обн. в ДВ бр. 40 от 02.06.2015 год./ и в Наредба № 81213-776 /обн. в ДВ бр. 60 от 02.08.2016 год./ липсвала норма в смисъла, вложен в чл. 31, ал. 2 от Наредба № 81213-407, за преобразуване на часовете положен нощен труд с коефициент 1.143. С оглед приложимите закони следвало да се приеме, че за периода от 02.08.2016 год. до 26.07.2019 год. не е съществувала изрична нормативна регламентация за възможността положеният извънреден труд да бъде възмезден с посочения коефициент. За периода от 26.07.2016 год. до 02.08.2016 год. била приложима нормата на чл. 31, ал. 2 от Наредба № 81213-407 от 11.08.2014 год. С изключение на тази наредба нито една от останалите посочени по-горе наредби не определяла методологията за превръщане на отработените нощни часове в дневни при сумирано изчисляване на работното време. Ето защо тази празнота следвало да се преодолее със субсидиарното приложение на чл. 9 ал. 2 НСОПЗ. В тази връзка следвало да се вземе предвид това, че ищецът бил лице със статут на държавен служител, от което следвало, че по отношение на него освен нормите в ЗМВР били приложими и тези в Закона за държавния служител /ЗДС/. Съгласно чл. 67 ал. 3 ЗДС, размерите на допълнителните възнаграждения по ал. 7 т. 1 – 5, включващи и нощния труд, както и редът за получаването им, се определяли с наредба на Министерския съвет и не можело да бъдат по-ниски от определените в трудовото законодателство. Несъмнено било, че определеното със заповед на Министъра на вътрешните работи допълнително възнаграждение за нощен труд в размер на 0.25 ст. на час било с размер по-нисък от този определен в трудовото законодателство с НСОПЗ. И след като в други специални закони и подзаконови нормативни актове била налице празнота или били предвидени по-неблагоприятни разпоредби, за да бъде спазен принципът за равенство и недопускане на дискриминация залегнал в Конституцията на Република България, то следвало да се прилагат субсидиарно нормите от общите закони. КТ бил нормативен акт от по-висока степен в сравнение със ЗМВР и ЗДС. Двата закона и цитираните по-горе наредби съдържали специални норми и уреждали специфични правоотношения, засягащи лицата със статут на държавни служители и служители на МВР. Те можело да регламентират отношения различни от тези, уредени в КТ, но не така, че да поставят лицата, за които се прилагат в неравнопоставено положение. Те можело да уреждат правоотношенията насочени към съответните им адресати по по-благоприятен начин, но не и да ги поставят в по-неизгодно положение, което щяло да се получи ако не бъде приложена НСОПЗ /виж чл. 5 ГПК/. Съгласно чл. 9б от Наредбата за работното време, почивките и отпуските /НРВПО/, при сумирано изчисляване на работното време по чл. 142, ал. 2 КТ била определена норма за продължителност на работното време за периода, която норма се определяла в часове, като броят на работните дни по календар, включени в периода на отчитане, се умножавал по дневната часова продължителност на работното време, определено в трудовия договор. Едновременно с установяването на сумирано изчисляване на работното време, работодателят утвърждавал поименни графици за работа, за периода, за който е установено

сумираното изчисляване, които се изготвяли така, че сборът от работните часове по графика на работника или служителя в периода, за който е установено сумираното изчисляване, не трябвало да е по-голям от нормата за продължителност на работното време определена по чл. 96 НРВПО. Съгласно чл. 9г НРВПО, отработените часове от работника или служителя, които в края на периода, за който било установено сумирано изчисляване на работното време, били повече от часовете, определени съгласно чл. 96, се отчитали за извънреден труд по реда на чл. 149 КТ без превръщане на нощните часове в дневни. Впоследствие с § 3 от ПМС № 131 от 05.07.2018 год. за изменение и допълнение на НРВПО в чл. 9г думите „без превръщане на нощните часове в дневни“ били заличени. От това следвало, че волята на законодателя била да признае за извънреден труд часовете, получени след преобразуване на нощните часове в дневни. Независимо, че цитираното по-горе изменение в НРВПО било направено по време на процесния период – през 2008 год., то през целия процесен период било действало правилото на чл. 18, ал. 3 НСОПЗ / обн., ДВ бр. 9 от 26.01.2007 год., в сила от 01.07.2007 год./, според което при сумираното изчисляване на работното време броят на отработените дни се установява, като отработените часове през месеца след превръщане на нощните часове в дневни се разделят на дневната продължителност на работното време. Съгласно чл. 9, ал. 5 от Наредбата за трудовата книжка и трудовия стаж, пресмятането на трудовия стаж се извършвало, като изработените часове по графика за периода на сумираното, след превръщане на нощните часове в дневни, се разделяли на установената за тях нормална продължителност на дневното работно време. Следователно налагал се извода, че общият разум на закона бил да признае нощните часове преизчислени в дневни с коефициент 1.143, както за брой отработени дни, за пресмятане на трудовия стаж, така и за отчитането на извънреден труд. Следвало да се имат предвид и принципите, залегнали в Директива 2003/88/ЕО. При това положение следвало да се приложи правилото на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ. Това съответствало и на принципа за равенство, залегнал в чл. 20 и 31 от Хартата за основните права на Европейския съюз. Претендира и присъждането на направените разноси по делото.

Софийски градски съд, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на насрещната страна, намира за установено следното:

Предявени са за разглеждане обективно кумулативно съединени иски с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 вр. с чл. 179, ал. 1 вр. с чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР и с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Настоящият съдебен състав счита, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо в обжалваната част. Не е допуснато нарушение на императивни материални норми.

Решението на СРС е и правилно, като на основание чл. 272 ГПК въззивният състав

препраща към мотивите, изложени от СРС. Независимо от това и във връзка с доводите във въззивната жалба е необходимо да се добави и следното:

Безспорно е във въззивното производство, че през процесния период страните са били обвързани от валидно служебно правоотношение, по силата на което ищецът е изпълнявал длъжността „младши инспектор“ в сектор ПБЗН Летище София към 5-та РСПБЗН при Столична дирекция „П.б. и з. на н.“ при Главна дирекция „П.б. и з. на н.“ – МВР, полагал е труд на 12-часов режим на работа, като работното време било изчислявано сумирано за тримесечен период. През периода от 01.01.2017 год. до 31.12.2019 год. ищецът бил отработил 1 640 нощни часове, за които му било изплатено допълнително възнаграждение от 0.25 лв. на час.

Спорните между страните въпроси са свързани с това дали при отчитане и заплащане на положените часове нощен труд са приложими разпоредбите на КТ и НСОПЗ – в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от посочената наредба, или следва да се прилагат разпоредбите на специалния ЗМВР и на издадените въз основа на него подзаконови нормативни актове, както и дали е налице извънреден труд при превръщане на нощните часове в дневни по реда на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ.

Дневното работно време е обичайното работно време. Нощен е трудът, който се полага от 22.00 ч. до 06.00 ч. – виж чл. 140, чл. 141, ал. 2 КТ. Трудовото законодателство изхожда от идеята за принципна допустимост на работата през нощта, като я съчетава с мерки за ограничаване на нейното неблагоприятно влияние върху работника или служителя – специална закрила /чл. 140, чл. 140а, чл. 149 и чл. 261 КТ/, която произтича от оценката за повишената вредност на работата през нощта за човешкия организъм – чрез нея се нарушават обичайните за тази част на денонощието биологични функции на човешкия организъм, тя изисква по-голямо напрежение, води до по-бърза и по-голяма умора, променя реда на почивките на работника или служителя, нарушава обичайния ритъм на неговия личен живот. Положеният нощен труд се отчита и се заплаща увеличено в сравнение с дневния. Увеличението се изразява на първо място в запазването на ставката за дневното работно време, като изравняването се извършва със съответни коефициенти в зависимост от начина на изчисляване и отчитане на работното време /подневно или сумирано/ – виж чл. 9, ал. 2 НСОПЗ и на второ място – в заплащане на допълнително трудово възнаграждение към така увеличеното възнаграждение, чийто минимален размер е установен в чл. 8 НСОПЗ. Оправданието за това допълнително заплащане на нощния труд е в по-големия разход на умствена и физическа енергия от престираната работна сила от работника или служителя и необичайното за биологичния ритъм на човека време от денонощието, през което трудът се полага /виж и Решение № 14 от 27.03.2012 год. на ВКС по гр.дело № 405/2011 год., IV г. о., ГК/.

Съгласно разпоредбата на чл. 176 ЗМВР, brutното месечно трудово възнаграждение на държавните служители на МВР се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения. В чл. 179, ал. 1 ЗМВР е предвидено, че на държавните служители се изплаща допълнително възнаграждение за полагане на труд през нощта от

22.00 ч. до 6.00 ч., а в чл. 187, ал. 5, т. 2 и ал. 6 ЗМВР /приложима редакция на закона – Изм. и доп. – ДВ, бр. 81 от 2016 год./ – че работата извън редовното работно време до 280 часа годишно се компенсира с възнаграждение за извънреден труд за отработени до 70 часа на тримесечен период – за служителите, работещи на смени, като извънредният труд се заплаща с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение.

Нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 30 часа седмично при 5-дневна работна седмица – чл. 187, ал. 1 ЗМВР /приложима редакция на закона – Изм. и доп. – ДВ, бр. 81 от 2016 год./. Работното време на държавните служители се изчислява в работни дни – подневно, а за работещите на 8-, 12- или 24-часови смени – сумирано за тримесечен период – чл. 187, ал. 3, изр. 1 ЗМВР. При работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22.00 ч. и 6.00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период – чл. 187, ал. 3, изр. 3 ЗМВР.

Според чл. 187, ал. 9 ЗМВР, редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата на държавните служители извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдых и почивките за държавните служители се определят с наредба на министъра на вътрешните работи. През процесния период е действала Наредба № 81213-776 от 29.07.2016 год. за реда за организация и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдых и почивките на държавните служители в Министерство на вътрешните работи, издадена от министъра на вътрешните работи, обн., ДВ, бр. 60 от 02.08.2016 год., в сила от 02.08.2016 год., отм., бр. 3 от 10.01.2020 год., в сила от 10.01.2020 год., Решение № 16766 на ВАС на РБ – бр. 4 от 14.01.2020 год. В чл. 3, ал. 3 от наредбата е предвидено, че за държавните служители от МВР е възможно полагането на труд и през нощта между 22.00 ч. и 06.00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период, а в чл. 31 – че отработеното време между 22.00 ч. и 06.00 ч. се отчита с протокол, като са посочени лицата, които го изготвят, сроковете за това и начинът на отчитане на броя отработени часове. В посочения подзаконов нормативен акт обаче липсва правило за трансформиране на нощния труд в дневен /за разлика от чл. 31, ал. 1 от Наредба № 81213-407 от 11.08.2014 год., отм. с Наредба № 81213-592 от 25.05.2015 год., съгласно който при сумирано отчитане на отработеното време общият брой часове положен труд между 22.00 ч. и 06.00 ч. за отчетния период се умножава по 0.143, като полученото число се сумира с общия брой отработени часове за отчетния период/.

Същевременно съгласно нормата на чл. 188, ал. 2 ЗМВР, държавните служители, полагащи труд за времето между 22.00 ч. и 06.00 ч., се ползват със специална закрила по КТ. При липсата на правило за отчитане на нощния труд в специалния закон – ЗМВР /до изменението на чл. 187, ал. 4 със ЗИДЗМВР от м.юли 2020 год./ и в наредбата, издадена по чл. 187, ал. 9 ЗМВР, то при сумирано отчитане на работното време на служителите от МВР, работещи по служебно правоотношение, следва да се прилага субсидиарно правилото за

трансформиране на нощните часове в дневни, установено в чл. 9, ал. 2 НСОПЗ. Да се приеме противното би означавало да се допуснат различни системи на отчитане на нощния труд от служителите в МВР и от работниците по трудово правоотношение, въпреки че те изразходват психическа и физическа енергия и извършват полезна трудова дейност в една и съща част от денонощието /работно време/ и при едни и същи вредни за здравето последици, което би довело до нарушаване на принципа за равностойно третиране, закрепен в чл. 6 от Конституцията на Република България и чл. 14 ЕКЗПЧОС /виж и Решение № 311 от 08.01.2019 год. на ВКС по гр.дело № 1144/2018 год., IV г. о., ГК/.

В този смисъл неоснователни се явяват възраженията на жалбоподателя за неприложимост на установения в чл. 9, ал. 2 НСОПЗ коефициент за отчитане на положения от ищеца нощен труд. А с оглед изложеното вече по-горе приложението на правилото на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ не се изключва от обстоятелството, че ответникът е изпълнил задължението си да заплати на ищеца допълнително възнаграждение за нощен труд в размер на 0.25 лв. за всеки отработен час през нощта.

При сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място /чл. 9, ал. 2 НСОПЗ/. Нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица /чл. 187, ал. 1 ЗМВР/. Следователно нормалната продължителност на дневното работно време, установени при подневно отчитане на работното време на държавните служители в МВР, е 8 часа – това е първата от двете величини, необходими за изчисляване на приложимия коефициент. По отношение на втората от тях СГС приема, че за работещите на 8-, 12- или 24-часови смени в системата на МВР работното време се изчислява сумирано за тримесечен период с възможност за полагане на труд и през нощта между 22.00 ч. и 06.00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период /чл. 187, ал. 3 ЗМВР/. Т.е., от посочената норма е видно, че 8-часовото ограничение при полагане на нощен труд на смени се отнася за случаите на сумирано изчисляване на работното време за тримесечен период, а не за случаите на подневно отчитане на работното време, която е различна форма на отчитане на труда. През исковия период в ЗМВР липсва норма, която да установява нормалната продължителност на нощното работно време при подневно отчитане на работното време. Ето защо при подобна празнота в специалния закон следва да се приложи общото правило на чл. 140, ал. 1 КТ, съгласно което нормалната продължителност на работното време през нощта при 5-дневна работна седмица е до 7 часа. Следователно отношението между нормалната продължителност на дневното работно време /8 часа/ и нормалната продължителност на нощното работно време /7 часа/, установени за подневно отчитане на работното време на служителите в МВР, е 1.143.

На следващо място настоящият съдебен състав приема, че съгласно чл. 143, ал. 1 КТ, извънреден е трудът, който се полага по разпореждане или със знанието и без

противопоставянето на работодателя или на съответния ръководител от работника или служителя извън установеното за него работно време. Работодателят може да установява сумирано изчисляване на работното време – седмично, месечно или за друг календарен период, който не може да бъде повече от 6 месеца – чл. 142, ал. 2 КТ. Както вече бе посочено по-горе, работното време на държавните служители в МВР, работещи на 8-, 12- или 24- часови смени, се изчислява сумирано за тримесечен период – чл. 187, ал. 3, изр. 1 ЗМВР. Сумираното изчисляване на работното време форма на отчитане на работното време, при която установената нормална продължителност на работното време се спазва средно за определен по-продължителен период от време, който в процесния случай е тримесечен. При сумираното изчисляване продължителността на работния ден не е еднаква, поради което за работодателя не съществува задължение през всеки календарен период /седмица, месец/ да осигурява отработване на пълния размер на законоустановеното работно време, което за държавните служители е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица, съгласно чл. 187, ал. 1 ЗМВР. В този случай продължителността на работното време през отделните дни може да надвишава нормалната, но работата в повече се компенсира с почивка в границите на отчетния период. По този начин балансът на работното и свободното време се запазват средно за периода на отчитане. Когато в края на отчитане, нормата свободно време е превишена, ще е налице извънреден труд.

Сумираното работно време се установява в полза на работодателя за работници и служители, които извършват работа със специфичен характер и/или организация на труда /чл. 154а КТ/, но изчисляването му се основава на продължителността, установена при подневното отчитане на работното време /чл. 142, ал. 1 КТ/. Тримесечната норма на отчитане представлява допълнителна тежест за работника или служителя, тъй като затруднява възстановяването на работната сила, което биологично се осъществява най-добре в рамките на едно денонощие /виж т. 2 от Тълкувателно решение № 8 от 14.11.2014 год. на ВКС по тълк.дело № 8/2013 год., ОСГК/.

Подневното отчитане на работното време служи за база при определяне на следните компоненти и особености, характерни за сумираното отчитане на работното време: 1/нормата на работното време за периода на сумираното му изчисляване; 2/ правилата за изчисляване на трудовото възнаграждение; 3/ правилата за установяване и изчисляване на извънреден труд, положен от работещите при условията на сумирано изчисляване на работното време и 4/ правилата за изчисляване на броя на отработените дни при определяне на трудовия стаж, възнаграждението за платен годишен отпуск, размерът на обезщетенията и др.

Съгласно чл. 9, ал. 5 от Наредбата за трудовата книжка и трудовия стаж, трудовият стаж на работниците и служителите, работещи при сумирано изчисляване на работното време, се определя, като изработените часове по графика за периода на сумирането, след превръщане на нощните часове в дневни за смените с повече от 4 нощни часа, се разделят на установената за тях нормална продължителност на дневното работно време. Определеният по този начин труд стаж не може да е по-голям от броя на работните дни за периода на

сумирането.

В чл. 18, ал. 3 НСОПЗ е предвидено, че при сумирано изчисляване на работното време броят на отработените дни се установява, като отработените часове през месеца след превръщането на нощните часове в дневни се разделят на дневната продължителност на работното време, установена за работното място при подневно отчитане на работното време.

Съответно в чл. 9б, ал. 1 /Нов – ДВ, бр. 41 от 2017 год., в сила от 01.01.2018 год./ от Наредбата за работното време, почивките и отпуските, е установено, че при сумирано изчисляване на работното време по чл. 142, ал. 2 КТ се определя норма за продължителност на работното време за периода. Нормата се определя в часове, като броят на работните дни по календар, включени в периода на отчитане, се умножи по дневната часова продължителност на работното време, определено в трудовия договор, а в чл. 9а, ал. 4 от наредбата /редакция изм., бр. 41 от 2017 год., в сила от 01.01.2018 год./, че когато се полага нощен труд, сборът от работните часове по графика на работника или служителя по ал. 3 се изчислява след превръщане на нощните часове в дневни за смените с 4 и повече от 4 часа нощен труд с коефициента по чл. 9, ал. 2 НСОПЗ. Превръщането на нощните часове в дневни не се извършва, когато за работното място е установено намалено работно време, както и когато трудовият договор е сключен за работа само през нощта.

Съгласно нормата на чл. 26, ал. 1 от Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 год. за реда за организация и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдих и почивките на държавните служители в Министерство на вътрешните работи, при сумирано отчитане на работното време общият брой на отработените часове по график се сравнява с нормата работни часове за отчетния период, получена от броя календарни работни дни за периода, умножени по цифрата осем. Получените часове над тази норма се отчитат като положен труд извън редовното работно време. Посочената наредба не предвижда превръщане на нощните часове в дневни с коефициент 1.143 за изчисляване на отработените дни и за отчитането и заплащането на извънредния труд. С оглед изложените вече по-горе съображения за приложимост на установения в чл. 9, ал. 2 НСОПЗ коефициент за отчитане на положения от ищеца нощен труд и доколкото правилото за преизчисляване на нощните часове в дневни е в синхрон с правилата за заплащане на труда и зачитането на трудовия стаж, настоящият съдебен състав приема, че за процесния период нощните часове, преизчислени в дневни с коефициент 1.143, следва да се вземат предвид при решаването на въпроса дали е положен извънреден труд от страна на ищеца.

Видно е от заключението на вещото лице по допусната и изслушана в първоинстанционното производство съдебно-счетоводна експертиза, което при преценката му по реда на чл. 202 ГПК подлежи на кредитиране, че през процесния период /от 01.01.2017 год. до 31.12.2019 год./ ищецът е положил нощен труд в размер на 1 640 ч., които преизчислени с коефициент 1.143 и приравнени на дневно работно време възлизат на 1 875 ч. Възнаграждението за разликата от 235 ч. е в размер на 1 686.83 лв., а обезщетението за забава в размер на законната лихва за периода от 01.05.2017 год. до 17.02.2019 год. възлиза

на 241.61 лв. Установено е също така, че отработените от ищеца часове на смяна и съответно за отчетния период от три месеца надхвърлят определената норма часове, който извод следва от обстоятелството, че работодателят му е заплатил допълнително възнаграждение за положен извънреден труд за часовете и в размерите, посочени в заключението на вещото лице, които не се спори между страните, че са били определени без да е било извършено превръщане на отработените нощни часове в дневни.

В този смисъл и при съобразяване на обстоятелството, че задължението за заплащане на претендираното възнаграждение е възникнало като срочно /след изчитане на всяко тримесечие – виж чл. 33, ал. 1 от Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 год./, то законосъобразно първинстанционният съд е приел, че предявените искиове са изцяло основателни, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане.

Така формираните изводи не противоречат на решението на съда на ЕС от 24.02.2022 год., постановено по дело C-262/2020 /образувано по преюдициално запитване, отнасящо се до тълкуването на чл. 12, б. „а“ от Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 04.11.2003 относно някои аспекти на организацията на работното време, както и на чл. 20 и 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз, отправено в рамките на спор между служител и Главна дирекция „П.б. и з. на н.“ към МВР по повод отчитането и заплащането положените часове нощен труд/. С посоченото решение не е даден конкретен отговор на въпроса за приложението на общата правна уредба на България в правоотношенията с държавните служители /служителите на МВР/, доколкото тълкуването на национални правни норми не в обхвата на компетентността на СЕС. В решението обаче е прието, че националното ни право видимо изключва държавните служители на МВР като полицаите и пожарникарите от обхвата на общия правен режим, който предвижда ограничение от седем часа на нормалната продължителност на нощния труд, от една страна, а от друга, не предоставя на тези държавни служители възможността за преобразуване на нощния труд в дневен. Също така е посочено, че Директива 2003/88 не налага да се приемат мерки, с които да се установи разлика между нормалната продължителност на нощния труд и нормалната продължителност на труда през деня. Т.е. Директивата не налага да се приеме особена норма, която специфично да урежда нормалната и пределна продължителност на нощния труд, при условие че тази продължителност е ограничена в съответствие с изискванията, произтичащи от чл. 8 на Директивата /осем часа/. При всички случаи обаче за тези работници от публичния сектор като полицаите и пожарникарите трябва да има други мерки за з. под формата на продължителност на работното време, заплащане, обезщетения или сходни придобивки, които да позволяват да се компенсира особената тежест на полагания от тях нощен труд, а чл. 20 и 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат определената в законодателството на държава членка нормална продължителност на нощния труд от седем часа за работниците от частния сектор да не се прилага за работниците от публичния сектор, включително за полицаите и пожарникарите, ако такава разлика в третирането се основава на обективен и

разумен критерий, т.е. е свързана с допустима от закона цел на посоченото законодателство и е съразмерна на тази цел.

Действително в чл. 179, ал. 1 ЗМВР е предвидено, че за полагане на труд през нощта от 22.00 до 6.00 ч. на държавните служители се изплащат допълнителни възнаграждения, но заплащането на 0.25 лв. за всеки отработен час /която ставка е идентична на предвидената в общата правна уредба – чл. 8 НСОПЗ – в редакция към процесния период/, при различното третиране на работниците от частния сектор и тези от публичния сектор по отношение на преобразуването на нощните часове в дневни, не може да компенсира особената тежест на нощния труд. Установените в ЗМВР компенсаторни механизми – допълнително възнаграждение за прослужено време – чл. 178, ал. 1, т. 1, по-голям основен платен годишен отпуск – чл. 189, ал. 1 ЗМВР, обезщетение при прекратяване на служебното правоотношение – чл. 234, ал. 1, по-благоприятен режим за заплащане на извънреден труд – чл. 187, ал. 7 ЗМВР, по-благоприятни условия за придобиване право на пенсия – чл. 69, ал. 2 КСО, пенсиониране при условията на I категория труд – чл. 69 КСО, ползват всички служители на МВР, а не само тези, полагащи нощен труд, като за последните не са предвидени други мерки за з. по смисъла на Директивата е горепосоченото решение на СЕС. А следва да се посочи също така, че в т. 76 от решението на СЕС е изложено, че аргументът за липсата на механизъм за преобразуване на нощните часове в дневни, обяснен със съображения от правен и икономически порядък, не отразява допустима от закона цел, годна да обоснове разликата в третирането.

Ето защо въззивната жалба следва да бъде оставена без уважение, а решението на СРС – потвърдено, като правилно.

По отношение на разноските:

При този изход на спора жалбоподателят няма право на разноски.

На основание чл. 78, ал. 1 ГПК жалбоподателят /ответникът/ следва да бъде осъден да заплати на ищеца действително направените разноски във въззивното производство за възнаграждение за един адвокат в размер на 400 лв. /който е приблизително равен на минимално предвидения такъв в чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от 09.07.2004 год. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, поради което и възражението на жалбоподателя по чл. 78, ал. 5 ГПК е неоснователно/.

На основание чл. 280, ал. 3 ГПК настоящото решение не подлежи на касационно обжалване.

Предвид изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решението от 27.08.2021 год., постановено по гр.дело №8711/2020

год. по описа на СРС, ГО, 57 с-в.

ОСЪЖДА ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „П.б. И з. НА н.“ – МВР, с адрес: гр.София, ул.“****”, да заплати на Б. КР. ИВ. с ЕГН *****, с адрес: гр.Елин Пелин, ул.“****”, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК направените разноски във въззивното производство за възнаграждение за един адвокат в размер на 400 лв.

Решението не подлежи на обжалване.

По въпроса: "При отчитане и заплащане на положените часове нощен труд от служители на Министерството на вътрешните работи приложими ли са разпоредбите на Кодекса на труда и на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата (в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от същата наредба) или следва да се прилагат разпоредбите на специалния Закон за Министерството на вътрешните работи и на издадените въз основа на него подзаконовни нормативни актове?" с оглед формираната противоречива съдебна практика с Разпореждане от 26.02.2020 г. е образувано Тълкувателно дело № 1/2020 г. за приемане от ОСГК на ВКС на тълкувателно решение.

Доколкото към настоящия момент не е постановено решение по горепосоченото тълкувателно дело, застъпвам съдебната практика, с която е прието, че няма основание за преизчисляване на нощния труд, положен от служители на МВР с коефициент 1.143. Съгласно приложимата редакция на чл. 187, ал. 1 ЗМВР, нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8-часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица. Според чл. 187, ал. 3 ЗМВР (Изм. - ДВ, бр. 14 от 2015 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 81 от 2016 г.), работното време на държавните служители в МВР се изчислява в работни дни - подневно, а за работещите на 8, 12 или 24-часови смени - сумирано за тримесечен период. При работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22, 00 ч. и 6, 00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период. Трудът с 8-часова продължителност, полаган от работещите на смени държавни служители в интервала от 22.00 до 6.00 часа е нощен.

Нормата на чл. 187 ЗМВР се явява специална спрямо общите правила в КТ. ЗМВР въвежда еднаква продължителност на работното време на служителите в МВР през деня и през нощта от 8 часа в сравнение с чл. 140, ал. 1 КТ, според който нормалната продължителност на седмичното работно време при 5-дневна работна седмица, през нощта е 35 часа. Това различие се обуславя от функциите, вменени с чл. 2, ал. 1 ЗМВР на служителите от МВР.

Извънреден е трудът, полаган от служителя по разпореждане или без такова, но със знанието и без противопоставянето на работодателя и който труд попада извън установеното за служителя работно време по график. Нормата на чл. 187, ал. 7 ЗМВР ограничава извънредния труд, който не може да надвишава 70 часа на тримесечен период и 280 часа годишно, а разпоредбите на, ал. 5 и, ал. 6 указват как следва да бъде възмезден положеният от служителя извънреден труд. Правото на изплащане на допълнително възнаграждение за нощен труд е регламентирано в чл. 179, ал. 2 ЗМВР, според който размерът на допълнителните възнаграждения за нощен труд се определя със заповед на Министъра на вътрешните работи, докато размерът на допълнителните възнаграждения за извънреден труд е определен в самия закон - за служителите,

работещи на смени, се компенсира с възнаграждение за извънреден труд в размер на 50% увеличение върху основното месечно възнаграждение / чл. 187, ал. 6 ЗМВР/.

В нормата на чл. 187, ал. 9 ЗМВР изрично е предвидена делегация на Министъра на вътрешните работи да определи реда за разпределянето на работното време, за неговото отчитане и за компенсирането на работата на държавните служители извън установеното редовно работно време /така в Решение № 55 от 07.04.2015 г. по гр.д. № 5169/2014 г. на ВКС-III ГО/. Действително с чл. 31, ал. 2 от Наредба № 8121з-407 от 11.08.2014 г. за реда за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдых и почивките на държавните служители в М ВР е било предвидено при сумиране отчитане на отработеното време общият брой часове положен труд между 22, 00 ч. и 06, 00 ч. за отчетния период да се умножават по 0, 143. Полученото число се сумира с общия брой отработени часове за отчетния период. Тази наредба обаче е неотнормима за процесния период / 01.01.2017 г. – 31.12.2019 г./, тъй като същата е отменена с Наредба № 8121з-592/25.05.2015 г. за реда за организацията и разпределянето на работното време, режима на дежурство, време за отдых и почивките на държавните служители в МВР, отменена с Решение № 8585/11.07.2016 г. на ВАС по адм. дело № 5460/2016 г. /обн. ДВ 59 от 29.07.2016 г. и Наредба № 8121з-776/29.07.2016 г. за реда за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдых и почивките за държавните служители в Министерството на вътрешните работи /обн. ДВ 60/02.08.2016г, в сила от 2.08.2016 г. /.

В процесния период приложима е Наредба № 8121з-776/29.07.2016 г. В чл. 3, ал. 3 на Наредба № 8121з-776/29.07.2016 г. е указано, че служителите в МВР може да полагат труд през нощта между 22.00 ч. до 6.00 ч., като работните часове не следва да надвишат средно 8 часа за всеки 24-часов период, което съответства на чл. 187, ал. 3 ЗМВР. Положеният нощен труд се остойностява в съответствие със Заповед № 8121з-791/28.10.2014 г. и Заповед № 8121з-1429/23.11.2017 г. и двете, издадени от Министъра на вътрешните работи, в които в т. 1 е посочено, че за всеки отработен нощен час или част от него, на служителите се заплаща допълнително възнаграждение в размер на 0, 25 лв. В т. 5 от същата заповед е посочено, че допълнителните възнаграждения по т. 1, 2 и 3 се отчитат в часове и се изплащат след представяне в съответните финансови звена на протокол-приложение № 5 към чл. 32, ал. 1 и чл. 33 от Наредбата № 8121з-407/11.08.2014 г.

Следователно положеният нощен труд, ако е в рамките на установеното работно време от 8 часа не се явява извънреден и затова следва да се заплаща като нощен по определената в Заповедта на Министъра на вътрешните работи тарифна ставка. Не е налице празнота в ЗМВР и издадените въз основа на него наредби, която да налага субсидиарното приложение на Закона за държавния служител или Кодекса на труда, а още по-малко на подзаконовите нормативни актове, приети въз основа на КТ, и по-конкретно нормата на чл. 9, ал. 2 от НСОПЗ, приета с ПМС № 4/17.01.2007 за преобразуването на часовете нощен труд с коефициент 1, 143. Нормата е неприложима за служебните правоотношения по ЗМВР. С новия и специален закон нормалната продължителност на дневното и нощното работно време е еднаква - 8 часа.

Не е възпроизведена изрично в приложимите наредби нормата на чл. 31, ал. 2 от Наредба № 8121з-407 от 11.08.2014 г, а напротив законодателят се е отказал от въпросното произчисляване.

Според Решение № 197 от 07.10.2019 г. по гр.д. №786/2019 г. на ВКС, IV ГО при работата на смени (дежурства) работното време на държавните служители в МВР се отчита по специален ред, което прави недопустимо аналогичното приложение на ЗДСл или КТ и конвертиране на часовете труд положен през нощта в дневни часове с коефициент 1, 143. В исторически план посоченият коефициент 1, 143 е определен в Писмо изх. № 94-НН-198/29.08.2011 г. на МТСП, което се явява задължително предписание за всички работодатели по трудови правоотношения. Същото е издадено от МТСП в качеството му на орган, осъществяващ контрола по спазването на трудовото законодателство "когато нормалната продължителност на дневното работно време е 8 часа / чл. 136, ал. 3 КТ/ и нормалната продължителност на нощното работно време е 7 часа / чл. 140, ал. 1 КТ /, съотношението е 8ч/7ч, т.е. коефициентът за превръщане на нощните часове в дневни е равен на 1, 14285 или приблизително 1, 143. Целта на този коефициент е да определи така възнаграждението на работника или служителя, че когато той работи 7 часа през нощта, да получава трудово възнаграждение за 8 часа.

Следователно, превръщането на нощните часове в дневни, съгласно НСОПЗ е установено с цел увеличаване заплащането на нощния труд, а не за заплащане на извънреден труд по смисъла на чл. 143, ал. 1 КТ. В конкретния случай няма основание да се извършват преизчисления с коефициент 1, 143 заради полагане на нощен труд от ищеца, респ. да се достига до резултат на обезщетение за положен извънреден труд и лихви за забава върху него. Предвид горното, решението на СРС е неправилно.

По изложените съображения, постанових своето особено мнение.

СЪДИЯ-ДОКЛАДЧИК:

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____